

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

Opinia dotycząca ustawy z dnia 4 września 2026 r. o wykonywaniu orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (druk sejmowy nr 2271, druk senacki nr 824)

Spis treści

1. Główne tezy	2
2. Wprowadzenie	3
3. Brak klauzul pozwalających stwierdzić niezgodność orzeczenia ETPC z normami wyższego rzędu	5
3.1. Wyroki ETPC przeciwko konstytucyjnej swobodzie polskiego parlamentu w doborze sędziów Trybunału Konstytucyjnego i członków Krajowej Rady Sądownictwa oraz regulowaniu ustroju Sądu Najwyższego (art. 183 ust. 1 i 2, art. 187 ust. 1 pkt 2 oraz art. 194 ust. 1 Konstytucji RP)	6
3.2. Wyrok ETPC przeciwko konstytucyjnej prerogatywie Prezydenta RP do powoływania sędziów – art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji RP	7
3.3. Wyroki ETPC ingerujące w polski model prawnej ochrony życia na prenatalnym etapie rozwoju – art. 38 Konstytucji RP	8
3.4. Wyroki ETPC przeciwko konstytucyjnym gwarancjom naturalnej tożsamości małżeństwa jako związku kobiety i mężczyzny – art. 18 Konstytucji RP	9
3.5. Konsekwencje wyroków ETPC – wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 24 listopada 2021 r. oraz z 10 marca 2022 r.	11
4. Naruszenie trójpodziału władzy poprzez podporządkowanie sądów i trybunałów Ministrowi Spraw Zagranicznych	12
5. Brak uwzględnienia kontekstu politycznego – międzynarodowych kontrowersji wokół aktywizmu sędziów ETPC	14
6. Podsumowanie.....	15

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

1. Główne tezy

- Ustawa o wykonywaniu orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, przyjęta przez Sejm 4 września 2026 r., w praktyce bezwzględnie podporządkowywałaby wszystkie podmioty publiczne w Polsce orzeczeniom Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu – w tym również takim, które narzucałyby Polsce powinności ewidentnie sprzeczne z Konstytucją RP, takich jak np. poszerzenie dostępu do aborcyjnego uśmiercania dzieci na prenatalnym etapie rozwoju czy instytucjonalizacja związków jednopłciowych i zrównanie ich z małżeństwami.
- Ustawa przewiduje, że wykonanie orzeczeń ETPC byłoby odtąd obowiązkiem ustawowym – z wyroków strasburskich miałyby każdorazowo wynikać „obowiązek podjęcia przez Rzeczpospolitą Polską środków indywidualnych lub środków generalnych”, bez żadnych narzędzi weryfikujących zgodność danego orzeczenia z normami prawa powszechnie obowiązującego, mimo że Trybunał Konstytucyjny już dwukrotnie – w 2021 i 2022 r. – orzekał o zakresowej niezgodności wybranych przepisów Europejskiej Konwencji Praw Człowieka z Konstytucją RP.
- W latach 2021–2026 ETPC wydał kilkanaście wyroków ingerujących w ustrój polskiego sądownictwa – w 2026 r. po raz pierwszy objął kontrolą konwencyjną prerogatywę Prezydenta RP do powoływania sędziów (Sobczyńska i inni), czterokrotnie zażądał od Polski instytucjonalizacji związków jednopłciowych (Przybyszewska, Formela, Szypuła, Andersen), a w sprawach M.L. i A.R. zakwestionował tryb wprowadzenia zakazu aborcji eugenicznej.
- Ustawa podporządkowuje ponadto sądy i trybunały organowi władzy wykonawczej: Minister Spraw Zagranicznych uzyskuje dostęp do akt postępowań krajowych (art. 6), w tym – na mocy przepisów szczegółowych – do akt sądów administracyjnych (art. 30), Trybunału Konstytucyjnego (art. 31) oraz Sądu Najwyższego (art. 32).
- Zastrzeżenia zgłosiły w toku prac legislacyjnych Krajowa Rada Sądownictwa, wskazując na sprzeczność projektu z szesnastoma przepisami Konstytucji RP, oraz Sąd Najwyższy, wskazując, że projekt „stwarza mechanizm ustawowego ingerowania w praktykę orzeczniczą”. Instytut Ordo Iuris, uczestnicząc w konsultacjach publicznych w marcu 2025 r., zaopiniował projekt negatywnie w całości, wskazując, że „niesie zagrożenie dla ładu konstytucyjnego państwa”. Żadna z tych uwag nie została uwzględniona.
- Ustawa nie usuwa przy tym żadnej realnej dysfunkcji – jak przyznają sami projektodawcy, w 2024 r. Polska zajęła siódme miejsce wśród czterdziestu sześciu państw Rady Europy pod względem liczby spraw wykonanych. Powstaje natomiast w momencie, w którym czterdzieści sześć państw członkowskich przyjęło deklarację kiszyniowską, dystansującą się od dotychczasowej linii orzeczniczej Trybunału.
- Instytut Ordo Iuris wnosi o przekazanie ustawy Sejmowi do ponownego rozpatrzenia w trybie art. 122 ust. 5 Konstytucji RP albo o wystąpienie do Trybunału Konstytucyjnego w trybie art. 122 ust. 3 Konstytucji RP.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

2. Wprowadzenie

Przedmiotem niniejszej opinii jest ustawa o wykonywaniu orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, przyjęta 4 września 2026 r. przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej (druk Sejmu X kadencji nr 2271)¹ większością 241 głosów „za”, przy 161 głosach „przeciw” oraz 37 głosach wstrzymujących, a następnie przyjęta 24 września 2026 r. bez poprawek przez Senat RP (druk Senatu XI kadencji nr 824)² większością 60 głosów „za”, przy 29 głosach „przeciw”, bez głosów wstrzymujących. Tego samego dnia ustawa została skierowana do podpisu przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z art. 122 Konstytucji RP, Prezydent RP ma od tego dnia 21 dni na podpisanie ustawy (art. 122 ust. 2), wystąpienie do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem w sprawie zgodności ustawy z Konstytucją (art. 122 ust. 3) albo przekazanie ustawy Sejmowi do ponownego rozpatrzenia (art. 122 ust. 5). Ten konstytucyjny termin upływa zatem w dniu 15 października 2026 r. (czwartek).

Ustawa liczy 38 artykułów, podzielonych na 5 rozdziałów:

1. Przepisy ogólne (art. 1-7),
2. Wykonywanie wyroków i decyzji Trybunału (art. 8-22),
3. Wykonywanie zarządzeń Trybunału o zastosowaniu środków tymczasowych (art. 23-25),
4. Zmiany w przepisach (art. 26-32),
5. Przepisy dostosowujące i przejściowe oraz przepis końcowy (art. 33-38).

W dotychczasowym stanie prawnym wykonywanie przez Rzeczpospolitą Polską wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uregulowane jest zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów z 19 lipca 2007 r.³, zmienionym zarządzeniami Prezesa Rady Ministrów nr 3 z 8 stycznia 2008 r., nr 20 z 8 marca 2013 r., nr 6 z 23 stycznia 2015 r. oraz nr 152 z 20 września 2019 r.⁴. Istotą ustawy jest podniesienie rangi tej regulacji z dotychczasowego, niskiego poziomu zobowiązania deklaratoryjnego do wysokiego poziomu wiążącego obowiązku ustawowego. Zgodnie z art. 2 pkt 1 ustawy, z decyzji ETPC miałyby odtąd każdorazowo wynikać „obowiązek podjęcia przez Rzeczpospolitą Polską środków indywidualnych lub środków generalnych”. Norma ta wydaje się być ustawową konkretyzacją przepisu art. 46 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka⁵ („Wysokie Układające się Strony zobowiązują się do przestrzegania ostatecznego wyroku Trybunału we wszystkich sprawach, w których są stronami”), która jako

¹ Druk nr 2271. Rządowy projekt ustawy o wykonywaniu orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, 13.02.2026, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/druk.xsp?nr=2271> (dostęp: 02.10.2026).

² Druk nr 824, Ustawa o wykonywaniu orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, 04.09.2026, <https://www.senat.gov.pl/prace/druki/record,14659.html> (dostęp: 02.10.2026).

³ Zarządzenie nr 73 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2007 r. w sprawie utworzenia Zespołu do spraw Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, <https://www.gov.pl/attachment/d1a393b2-9f5f-4a14-b57a-5cb829bca69c> (dostęp: 13.10.2026).

⁴ Tekst ujednolicony, <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/zespol-do-spraw-etpc> (dostęp: 13.10.2026).

⁵ Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2, Dz.U. 1993 nr 61 poz. 284.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

ratyfikowana w 1993 r. umowa międzynarodowa, zgodnie z art. 91 Konstytucji RP⁶, może mieć pierwszeństwo przed normą ustawową.

Ustawa wyposaża jednak każdorazowego Ministra Spraw Zagranicznych w zupełnie nowe kompetencje. Zgodnie z art. 6, „podmiot publiczny zapewnia ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych, na zasadach i w trybie określonych w odrębnych przepisach, dostęp do akt sprawy albo odpisów akt sprawy w postępowaniu prowadzonym na podstawie odrębnej ustawy, w celu przygotowania dla Trybunału i Komitetu Ministrów Rady Europy informacji i dokumentów w sprawie wykonania orzeczenia Trybunału oraz w zakresie niezbędnym do realizacji tego zadania”. Artykuł 26 dodaje analogiczny przepis szczegółowy (nowy art. 73a) do Kodeksu postępowania administracyjnego⁷, art. 30 – do Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi⁸ (nowy § 5b w art. 12), art. 31 – do ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym⁹ (nowy ust. 7 w art. 74), a art. 32 – do ustawy o Sądzie Najwyższym¹⁰ (nowy § 3a w art. 96a).

Ustawa stanowi realizację dokumentu przyjętego 20 lutego 2024 r. przez ówczesnego Ministra Sprawiedliwości Adama Bodnara pt. „Plan Działań Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie przywracania praworządności Action Plan”¹¹, ujawnionego opinii publicznej dopiero 5 czerwca 2024 r. na wniosek Instytutu Ordo Iuris¹². Punkt szósty tego dokumentu stanowił, że „polski rząd planuje stworzyć nowy instytucjonalny system wykonywania wyroków ETPC, jako odpowiedź na zalecenia zawarte w Rekomendacjach Komitetu Ministrów ETPC oraz w rezolucjach Zgromadzenia Parlamentarnego ETPC”.

Instytut Ordo Iuris już w marcu 2025 r. został zaproszony przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych do udziału w procesie konsultacji publicznych rządowego projektu tej ustawy (numer z wykazu: UD 177¹³). 24 marca 2025 r. Instytut przekazał MSZ swoje stanowisko, wskazując w nim, że ustawa „niesie zagrożenie dla ładu konstytucyjnego państwa i nakłada na rząd niepotrzebne, sprzeczne z interesem państwa i racją stanu ograniczenia i zobowiązania”. W

⁶ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483, z późn. zm.

⁷ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego, t.j. Dz.U. 2025 poz. 1691.

⁸ Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, t.j. Dz.U. 2026 poz. 143.

⁹ Ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, t.j. Dz.U. 2019 poz. 2393.

¹⁰ Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, t.j. Dz.U. 2024 poz. 622.

¹¹ Minister Sprawiedliwości przedstawił Plan Działań Polski ws. przywracania praworządności, 20.02.2024, <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/minister-sprawiedliwosci-przedstawil-plan-dzialan-polski-ws-przywracania-praworzadnosci> (dostęp: 13.10.2026).

¹² Jak Polska „przywraca praworządność”? Na wniosek Ordo Iuris, Ministerstwo Sprawiedliwości udostępnia Plan Działań, 05.06.2024, <https://ordoiuris.pl/informacje-prasowe/jak-polska-przywraca-praworzadnosc-na-wniosek-ordo-iuris-ministerstwo-sprawiedliwosci-udostepnia-plan-dzialan/> (dostęp: 13.10.2026).

¹³ Projekt ustawy o wykonywaniu orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, 03.03.2025, <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12395200> (dostęp: 13.10.2026).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

związku z tym Instytut Ordo Iuris zaopiniował całość projektu negatywnie, rekomendując odrzucenie go w całości w pierwszym czytaniu¹⁴.

Negatywną opinię wobec projektu ustawy wyraziła także Krajowa Rada Sądownictwa, wskazując w opinii z 26 czerwca 2025 r., że jest on sprzeczny z szeregiem przepisów Konstytucji RP, jako, że m. in. wymusza podległość orzeczeniom ETPC sędziów, sędziów Trybunału Konstytucyjnego, posłów i senatorów, czy nawet samego Prezydenta RP w zakresie jego konstytucyjnej prerogatywy, jaką jest stosowanie prawa łaski (art. 139 i 144 ust. 3 pkt 18 Konstytucji RP). „wymusza podległość sędziów orzeczeniom ETPC, stosowanie ich w praktyce orzeczniczej, w sytuacji, w której sędziowie podlegają wyłącznie Konstytucji i ustawom” oraz „wymusza podległość sędziów Trybunału Konstytucyjnego orzeczeniom ETPC, stosowanie ich w praktyce orzeczniczej, w sytuacji, w której sędziowie ci podlegają wyłącznie Konstytucji”¹⁵.

Również Sąd Najwyższy w swoich uwagach z 24 marca 2025 r. wyraził opinię, że projekt „budzi zastrzeżenia w odniesieniu do przewidzianych na poziomie konstytucyjnym gwarancji niezależności władzy sądowniczej oraz niezawisłości sprawowania przez sędziów funkcji wymiaru sprawiedliwości”, ponieważ „nakłada obowiązek wykonania wyroków ETPC, w równym stopniu i w równym zakresie na wszystkie organy państwa, w tym na organy władzy sądowniczej. W ten sposób nie uwzględnia odrębności władzy sądowniczej w zakresie powierzonej jej funkcji sądenia”¹⁶.

Poniżej przedstawione zostaną trzy główne zarzuty wobec ustawy z 4 września 2026 r.:

1. Brak klauzul pozwalających stwierdzić niezgodność orzeczenia ETPC z normami wyższego rzędu,
2. Naruszenie trójpodziału władzy poprzez podporządkowanie sądów i trybunałów Ministrowi Spraw Zagranicznych,
3. Brak uwzględnienia kontekstu politycznego – międzynarodowych kontrowersji wokół aktywizmu sędziów ETPC.

3. Brak klauzul pozwalających stwierdzić niezgodność orzeczenia ETPC z normami wyższego rzędu

W punkcie 3 Oceny Skutków Regulacji projektodawcy piszą, że: „w państwach będących dłużej stronami Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, mających dłuższą praktykę w wykonywaniu orzeczeń ETPC, w szczególności w stosunku do których wydawanych jest mniej wyroków, w

¹⁴ Rząd pracuje nad ustawą, która wymusi wykonywanie orzeczeń Trybunału w Strasburgu sprzecznych z polską Konstytucją, 27.03.2025, <https://ordoiuris.pl/komentarz/rzad-pracuje-nad-ustawa-ktora-wymusi-wykonywanie-orzeczen-trybunalu-w-strasburgu-sprzecznych-z-polska-konstytucja/> (dostęp: 13.10.2026).

¹⁵ Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 26 czerwca 2025 r. w przedmiocie projektu ustawy o wykonywaniu orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (UD 177), <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs/2/12395200/13114364/13114367/dokument725365.pdf> (dostęp: 13.10.2026).

¹⁶ Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego, Uwagi w sprawie projektu ustawy o wykonywaniu orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, BSA III.021.9.2025, 24.03.2025, <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs/2/12395200/13114364/13114367/dokument710130.docx> (dostęp: 13.10.2026).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

tym wyroków stwierdzających naruszenia o charakterze systemowym, brak jest ustawowych regulacji w zakresie wykonywania wyroków ETPC. Proces wykonywania bazuje w tych państwach najczęściej na innego rodzaju aktach prawnych lub na ustalonej praktyce. **Polska może zaproponować zatem rozwiązanie wzorcowe w obszarze procedury wykonywania wyroków ETPC dla pozostałych państw Rady Europy, w tym państw członkowskich Unii Europejskiej**”.

Jeżeli nawet faktycznie polska ustawa miałaby pełnić rolę europejskiego „prekursora”, to z pewnością ustawa z 4 września 2026 r. byłaby wzorcem fatalnym, cementującym absolutną podległość Polski wyrokom ETPC, w sytuacji, gdy w ostatnich latach wyroki w sprawie Polski odznaczają się coraz dalej idącym sędziowskim aktywizmem ideologicznym, którego przykłady zostaną przedstawione poniżej.

3.1. Wyroki ETPC przeciwko konstytucyjnej swobodzie polskiego parlamentu w doborze sędziów Trybunału Konstytucyjnego i członków Krajowej Rady Sądownictwa oraz regulowaniu ustroju Sądu Najwyższego (art. 183 ust. 1 i 2, art. 187 ust. 1 pkt 2 oraz art. 194 ust. 1 Konstytucji RP)

W latach 2021-2026 Europejski Trybunał Praw Człowieka przyjął co najmniej 13 wyroków, występujących przeciwko konstytucyjnej swobodzie polskiego parlamentu w doborze sędziów Trybunału Konstytucyjnego i członków Krajowej Rady Sądownictwa oraz regulowaniu ustroju Sądu Najwyższego, wchodząc tym samym w materię regulowaną przez art. 183 ust. 1 i 2, art. 187 ust. 1 pkt 2 oraz art. 194 ust. 1 Konstytucji RP. Wyroki te, mimo zróżnicowanych stanów faktycznych, tworzą jedną linię orzeczniczą, której istotą jest uzurpacja kompetencji do oceniania prawidłowości polskich procedur obsadzania urzędów sędziowskich, a następnie (na podstawie dokonanych ocen) odmowa uznawania za sąd kolejnych polskich organów władzy sądowniczej – Trybunału Konstytucyjnego, Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego, Izby Cywilnej Sądu Najwyższego, a nawet całego mechanizmu skargi nadzwyczajnej:

1. wyrok Xero Flor v. Polska z 7 maja 2021 r.¹⁷;
2. wyrok Broda i Bujara v. Polska z 29 czerwca 2021 r.¹⁸;
3. wyrok Reczkowicz v. Polska z 22 lipca 2021 r.¹⁹;
4. wyrok Dolińska-Ficek i Ozimek v. Polska z 8 listopada 2021 r.²⁰;
5. wyrok Advance Pharma sp. z o.o. v. Polska z 3 lutego 2022 r.²¹;

¹⁷ Wyrok Xero Flor v. Polska z 7 maja 2021 r., nr skargi: 4907/18, <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-211749> (dostęp: 13.10.2026).

¹⁸ Wyrok Broda i Bujara v. Polska z 29 czerwca 2021 r., nr skargi: 26691/18, <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-216120> (dostęp: 13.10.2026).

¹⁹ Wyrok Reczkowicz v. Polska z 22 lipca 2021 r., nr skargi: 43447/19, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-222359> (dostęp: 13.10.2026).

²⁰ Wyrok Dolińska-Ficek i Ozimek v. Polska z 8 listopada 2021 r., nr skargi: 49868/19, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-222357> (dostęp: 13.10.2026).

²¹ Wyrok Advance Pharma sp. z o.o. v. Polska z 3 lutego 2022 r., nr skargi: 1469/20, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-222362> (dostęp: 13.10.2026).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

6. wyrok Wielkiej Izby Grzęda v. Polska z 15 marca 2022 r.²²;
7. wyrok Żurek v. Polska z 16 czerwca 2022 r.²³;
8. wyrok Juszczyszyn v. Polska z 6 października 2022 r.²⁴;
9. wyrok Tuleya v. Polska z 6 lipca 2023 r.²⁵;
10. wyrok Wałęsa v. Polska z 23 listopada 2023 r.²⁶;
11. wyrok Sadowski v. Polska z 9 maja 2025 r.²⁷;
12. wyrok Biliński v. Polska z 15 stycznia 2026 r.²⁸;
13. wyrok Morawiec v. Polska z 5 lutego 2026 r.²⁹

Przepisy ustawy z 4 września 2026 r. czyniłyby obowiązkiem ustawowym bezwzględne wykonanie każdego z tych wyroków, bez względu na to, jak daleko sięgałby on w materię zastrzeżoną dla ustrojodawcy i nieprzekazaną żadnemu organowi międzynarodowemu, w tym ETPC.

3.2. Wyrok ETPC przeciwko konstytucyjnej prerogatywie Prezydenta RP do powoływania sędziów – art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji RP

21 maja 2026 r. Europejski Trybunał Praw Człowieka wydał wyrok w sprawie Sobczyńska i inni v. Polska³⁰, w którym stwierdził, że brak możliwości poddania kontroli niezależnego sądu postanowienia Prezydenta RP o odmowie powołania na urząd sędziego osoby przedstawionej we wniosku Krajowej Rady Sądownictwa narusza art. 6 ust. 1 EKPC. Wyrok ten był szeroko komentowany nawet przez zwolenników nurtu „przywracania praworządności” w Polsce od grudnia 2023 r., jako że dotyczył on sprawy z 2008 r., a zatem z czasów prezydentury Lecha Kaczyńskiego (2005-2010). Same skargi pochodziły z 2014 r., a więc sędziowie ETPC czekali 12 lat na ich ostateczne rozpatrzenie, co w nieunikniony sposób rodzi podejrzenie o instrumentalne potraktowanie sprawy na potrzeby bieżących konfliktów politycznych.

²² Wyrok Wielkiej Izby Grzęda v. Polska z 15 marca 2022 r., nr skargi: 43572/18, <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-222358> (dostęp: 13.10.2026).

²³ Wyrok Żurek v. Polska z 16 czerwca 2022 r., nr skargi: 39650/18, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-222361> (dostęp: 13.10.2026).

²⁴ Wyrok Juszczyszyn v. Polska z 6 października 2022 r., nr skargi: 35599/20, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-230650> (dostęp: 13.10.2026).

²⁵ Wyrok Tuleya v. Polska z 6 lipca 2023 r., nr skargi: 21181/19, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-230651> (dostęp: 13.10.2026).

²⁶ Wyrok Wałęsa v. Polska z 23 listopada 2023 r., nr skargi: 50849/21, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-235702> (dostęp: 13.10.2026).

²⁷ Wyrok Sadowski v. Polska z 9 maja 2025 r., nr skargi: 56297/21, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-244826> (dostęp: 13.10.2026).

²⁸ Wyrok Biliński v. Polska z 15 stycznia 2026 r., nr skargi: 13278/20, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-251496> (dostęp: 13.10.2026).

²⁹ Wyrok Morawiec v. Polska z 5 lutego 2026 r., nr skargi: 46238/20, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-251497> (dostęp: 13.10.2026).

³⁰ Wyrok Sobczyńska i inni v. Polska z 21 maja 2026 r., nr skargi: 62765/14, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-250111> (dostęp: 13.10.2026).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

Konstrukcja przyjęta przez ETPC prowadzi do wniosku sprzecznego z fundamentami porządku ustrojowego: jakoby akt urzędowy Prezydenta RP, niewymagający kontrasygnaty i zaliczony do katalogu prerogatyw z art. 144 ust. 3 Konstytucji RP, podlegał kontroli sądowej. Stanowisko przeciwne zajmowały dotąd konsekwentnie zarówno sądy administracyjne, jak i Trybunał Konstytucyjny. Przyjęcie tezy ETPC oznaczałoby, że o treści prerogatywy głowy państwa rozstrzyga ostatecznie organ międzynarodowy – przy czym ustawa z 4 września 2026 r. nie przewiduje w takiej sytuacji żadnego mechanizmu weryfikacyjnego.

3.3. Wyroki ETPC ingerujące w polski model prawnej ochrony życia na prenatalnym etapie rozwoju – art. 38 Konstytucji RP

14 grudnia 2023 r. Europejski Trybunał Praw Człowieka wydał wyrok w sprawie M.L. v. Polska³¹, w którym stwierdził, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 22 października 2020 r., usuwające z ustawy o planowaniu rodziny³² eugeniczny wyjątek aborcyjny, „ingerowało w procedurę medyczną, do której skarżąca została zakwalifikowana i która została już uruchomiona, co w ten sposób stworzyło sytuację, w której skarżąca została pozbawiona odpowiednich zabezpieczeń przed arbitralnością”, a „choć art. 8 nie może być interpretowany jako przyznający prawo do aborcji, Trybunał stwierdza, że zakaz aborcji w Polsce ze względu na wady rozwojowe płodu, w przypadku gdy aborcja jest motywowana względami zdrowotnymi i dobrostanem [...], wchodzi w zakres prawa skarżącej do poszanowania jej życia prywatnego, a zatem art. 8 ma zastosowanie w rozpatrywanej sprawie”.

W opinii Instytutu Ordo Iuris z 15 grudnia 2023 r. dotyczącej tego wyroku³³ podkreślono, że „analizowany wyrok ETPC nie rodzi obowiązku legalizacji aborcji eugenicznej w Polsce. Trybunał stwierdził jedynie, że podstawą delegalizacji aborcji eugenicznej nie może być wyrok TK z 2020 r. Do wykonania wyroku ETPC wystarczyłoby zatem uchwalenie przez parlament ustawy uchylającej przesłankę eugeniczną”.

Niemal dwa lata później, 13 listopada 2025 r., Europejski Trybunał Praw Człowieka wydał wyrok w sprawie A. R. v. Polska³⁴, w którym stwierdził, że „pojęcie «życia prywatnego» w rozumieniu art. 8 Konwencji jest pojęciem szerokim, które obejmuje m.in. prawo do osobistej autonomii i rozwoju osobistego [...]. Dotyczy ono takich tematów, jak identyfikacja płciowa, orientacja seksualna i życie seksualne [...], integralność fizyczna i psychiczna osoby [...], jak również decyzje o posiadaniu lub nieposiadaniu dziecka lub o zostaniu rodzicami genetycznymi”.

³¹ Wyrok M.L. v. Polska z 14 grudnia 2023 r., nr skargi: 40119/21, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-236209> (dostęp: 13.10.2026).

³² Ustawa z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży, t.j. Dz.U. 2022 poz. 1575.

³³ *Trybunał w Strasburgu: wyrok zakazujący aborcji eugenicznej wydany nielegalnie*, 15.12.2023, <https://ordoiuris.pl/informacje-prasowe/trybunal-w-strasburgu-wyrok-zakazujacy-aborcji-eugenicznej-wydany-nielegalnie/> (dostęp: 13.10.2026).

³⁴ Wyrok A. R. v. Polska z 13 listopada 2025 r., nr skargi: 6030/21, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-249383> (dostęp: 13.10.2026).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

W opinii Instytutu Ordo Iuris z tego samego dnia, poświęconej temu wyrokowi³⁵, stwierdzono, że „w świetle wyroku ETPC, ingerencja państwa była niezgodna z art. 8 ust. 2 Konwencji nie dlatego, że brak było dla niej podstawy prawnej (ustawy), lecz dlatego, że dokonano w sposób niezgodny z prawem (ustawą). Problemem, który wybrzmiewa z wyroku ETPC, są zatem kwestie stosowania prawa, które miały wpływ na sytuację jednostki, a nie – jak błędnie podają niektóre media – fakt wprowadzonego w Polsce zakazu aborcji z przyczyn eugenicznych”.

3.4. Wyroki ETPC przeciwko konstytucyjnym gwarancjom naturalnej tożsamości małżeństwa jako związku kobiety i mężczyzny – art. 18 Konstytucji RP

Europejski Trybunał Praw Człowieka wydał przynajmniej cztery wyroki bezpośrednio odnoszące się do Polski, które w praktyce kwestionują konstytucyjną gwarancję naturalnej tożsamości małżeństwa jako związku kobiety i mężczyzny, wyrażoną w art. 18 Konstytucji RP:

1. wyrok Przybyszewska i inni v. Polska z 12 grudnia 2023 r.³⁶,
2. wyrok Formela v. Polska z 19 września 2024 r.³⁷,
3. wyrok Szypuła i inni v. Polska z 27 lutego 2025 r.³⁸;
4. wyrok Andersen v. Polska z 24 kwietnia 2025 r.³⁹.

Trzy spośród czterech powyższych wyroków zostały przeanalizowane osobno przez Instytut Ordo Iuris. W analizie wyroku w sprawie Przybyszewska i inni v. Polska⁴⁰ Instytut wskazywał, że wyrok ten: „dalece wykracza poza tekst art. 8 Konwencji, przypisując użytemu w nim pojęciu życia rodzinnego znaczenie nadzwyczajne, zgodnie z którym rodzinę tworzą nie więzi krwi i prawa, lecz same więzi emocjonalne. Z tego punktu widzenia same emocje współodczuwane przez dwóch ludzi mogą stanowić podstawę do uznania ich za rodzinę w rozumieniu art. 8 EKPC. Taka wykładnia nie ma jednak nic wspólnego z konwencyjnym rozumieniem pojęcia rodziny, które należy interpretować systemowo. Sama Konwencja za punkt odniesienia uznaje Powszechną Deklarację Praw Człowieka ONZ z 1948 r., do której odsyła w swojej preambule. Model rodziny w tej Deklaracji jest zaś klarowny: «prawo do zawarcia małżeństwa i założenia rodziny» mają «mężczyźni i kobiety» (art. 16 ust.1, analogiczne postanowienie zawiera art. 12 EKPC), a zatem *a contrario* – pary jednopłciowe nie tylko nie mają prawa do zawarcia małżeństwa, ale również do założenia rodziny; «rodzina jest naturalną i podstawową komórką

³⁵ Wyrok ETPC nie podważa zakazu aborcji eugenicznej, a jedynie sposób jego wprowadzenia, 13.11.2025, <https://ordoiuris.pl/analiza/wyrok-etpc-nie-podwaza-zakazu-aborcji-eugenicznej-a-jedynie-sposob-jego-wprowadzenia/> (dostęp: 13.10.2026).

³⁶ Wyrok Przybyszewska i inni v. Polska z 12 grudnia 2023 r., nr skargi: 11454/17, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-236211> (dostęp: 13.10.2026).

³⁷ Wyrok Formela v. Polska z 19 września 2024 r., nr skargi: 58828/12, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-244689> (dostęp: 13.10.2026).

³⁸ Wyrok Szypuła i inni v. Polska z 27 lutego 2025 r., nr skargi: 78030/14, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-244695> (dostęp: 13.10.2026).

³⁹ Wyrok Andersen v. Polska z 24 kwietnia 2025 r., nr skargi: 53662/20, <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-244692> (dostęp: 13.10.2026).

⁴⁰ Analiza wyroku Izby ETPC z 12.12.2023 r., Przybyszewska i inni v. Polska, 20.12.2023, <https://ordoiuris.pl/analiza/analiza-wyroku-izby-etpc-z-12-12-2023-r-przybyszewska-i-inni-v-polska/> (dostęp: 13.10.2026).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

społeczeństwa» (art. 16 ust. 3), a zatem należy ją definiować z uwzględnieniem praw natury, które w historii ludzkości zawsze za jedną z najważniejszych funkcji rodziny uznawały prokreację, do której pary jedнопłciowe są niezdolne; «matka i dziecko mają prawo do specjalnej opieki i pomocy» (art. 25 ust. 2), a gdzie jest matka, tam musi być i ojciec, podczas gdy w parach jedнопłciowych zawsze brakuje jednego z rodziców. Krótko mówiąc, mimo braku wyraźnej definicji rodziny w PDPC, dobór słów nie pozostawia wątpliwości, że chodzi w niej o wspólnotę opartą na związku kobiety i mężczyzny, którzy są rodzicami lub dążą do stania się nimi. Wykładnia systemowa art. 8 EKPC wymaga więc uwzględnienia rozumienia rodziny wynikającego z PDPC, a ta nie obejmuje związków jedнопłciowych. Wyrok Przybyszewska, bezkrytycznie podążając ścieżką wytyczoną przez wyrok Fedotova, całkowicie ten bogaty prawny kontekst pomija, skupiając się na poglądach «demokratycznego społeczeństwa» – i to tylko tej jego części, która popiera instytucjonalizację związków jedнопłciowych. ETPC wychodzi z założenia, że skoro rozumienie rodziny ewoluuje, to ewoluować powinna również wykładnia przepisu, który reguluje funkcjonowanie rodziny. Tymczasem ewolucja znaczenia rodziny w oczach społeczeństwa nie jest argumentem na rzecz zmiany interpretacji przepisu, lecz na rzecz zmiany samego przepisu. Jeśli rzeczywiście rozumienie rodziny przyjęte przez twórców Konwencji stało się nieaktualne, to jego aktualizacji powinni dokonać demokratycznie wybrani przedstawiciele państw Rady Europy, podpisując i ratyfikując stosowny protokół modyfikujący tekst EKPC”.

W komentarzu do wyroku w sprawie *Formela v. Polska*⁴¹ Instytut podkreślał, że: „orzecznictwo Trybunału wskazuje, że będą uwzględniane kolejne skargi w tego typu sprawach przeciwko Polsce i innym krajom (jak Bułgaria czy Rumunia), które nadal nie stworzyły żadnej formy prawnego uznania konkubinatów jedнопłciowych. Z wyroku ETPC nie wynika konieczność wprowadzenia tzw. małżeństw jedнопłciowych, ale obowiązek stworzenia jakiejś formy regulacji, która umożliwi parom jedнопłciowym skorzystanie z przynajmniej niektórych przywilejów małżeńskich, jak dziedziczenie ustawowe, zasiłek pogrzebowy, zasiłek opiekuńczy czy wspólne opodatkowanie. W tym kontekście powstaje jednak zasadniczy problem prawny – z jednej strony art. 46 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka wymaga wykonania każdego wyroku Trybunału (nawet jeśli opiera się on na błędnej wykładni Konwencji), a z drugiej strony art. 18 Konstytucji RP wymaga ochrony uprzywilejowanego charakteru małżeństwa jako związku kobiety i mężczyzny. Niezgodna z art. 18 Konstytucji byłaby instytucjonalizacja konkubinatów jedнопłciowych poprzez ustanowienie tego rodzaju związków o uprawnieniach podobnych do małżeńskich”.

Wreszcie, w komentarzu do wyroku w sprawie *Andersen v. Polska*⁴² Instytut pisał: „rejestracja, tzn. generalna instytucjonalizacja konkubinatów homoseksualnych, czyli stworzenie możliwości sformalizowania relacji w ramach reżimu prawa rodzinnego (czy to przez otwarcie małżeństwa na pary jedнопłciowe czy poprzez utworzenie dla nich odrębnej formuły takiej jak

⁴¹ Wyrok ETPC niezgodny z polską Konstytucją. Trybunał domaga się prawnego uznania konkubinatów jedнопłciowych, 23.09.2024, <https://ordoiuris.pl/informacje-prasowe/wyrok-etpc-niezgodny-z-polska-konstytucja-trybunal-domaga-sie-prawnego-uznania-konkubinatu-jedнопłciowych/> (dostęp: 13.10.2026).

⁴² ETPC po raz kolejny próbuje podważyć tożsamość małżeństwa w Polsce, 30.04.2025, <https://ordoiuris.pl/informacje-prasowe/etpc-po-raz-kolejny-probuje-podwazyc-tozsamosc-malzenstwa-w-polsce/> (dostęp: 13.10.2026).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

związki partnerskie) byłoby niezgodna z art. 18 Konstytucji RP. Stanowi on bowiem, że małżeństwem jest rozumiane wyłącznie jako związek kobiety i mężczyzny”.

3.5. Konsekwencje wyroków ETPC – wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 24 listopada 2021 r. oraz z 10 marca 2022 r.

Konsekwencją wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka są dwa wyroki Trybunału Konstytucyjnego:

1. Wyrok z 24 listopada 2021 r., sygn. K 6/21⁴³,
2. Wyrok z 10 marca 2022 r., sygn. K 7/21⁴⁴.

W obu tych wyrokach TK stwierdził zakresową niezgodność art. 6 ust. 1 EKPC z Konstytucją RP – w pierwszym „w zakresie, w jakim pojęciem sądu użytym w tym przepisie obejmuje Trybunał Konstytucyjny” oraz „w zakresie, w jakim przyznaje Europejskiemu Trybunałowi Praw Człowieka kompetencję do oceny legalności wyboru sędziów Trybunału Konstytucyjnego”, a w drugim – „w zakresie, w jakim:

- 1) pojęciem «praw i obowiązków o charakterze cywilnym» obejmuje podmiotowe prawo sędziego do zajmowania funkcji administracyjnej w strukturze sądownictwa powszechnego w polskim systemie prawnym,
- 2) przy ocenie spełnienia warunku «sądu ustanowionego ustawą»:
 - a) dopuszcza pomijanie przez Europejski Trybunał Praw Człowieka lub sądy krajowe przepisów Konstytucji, ustaw oraz wyroków polskiego Trybunału Konstytucyjnego,
 - b) umożliwia samodzielne kreowanie norm dotyczących procedury nominacyjnej sędziów sądów krajowych przez Europejski Trybunał Praw Człowieka lub sądy krajowe w procesie wykładni Konwencji,
 - c) upoważnia Europejski Trybunał Praw Człowieka lub sądy krajowe do dokonywania oceny zgodności z Konstytucją i Konwencją ustaw dotyczących ustroju sądownictwa, właściwości sądów oraz ustawy określającej ustrój, zakres działania, tryb pracy i sposób wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa”.

Tymczasem ustawa z 4 września 2026 r. nakazuje wykonanie każdego orzeczenia ETPC, nie przewidując ani jednego przepisu, który pozwalałby odmówić wykonania orzeczenia wydanego w zakresie objętym wyrokami K 6/21 i K 7/21. Organ stosujący ustawę zostałby zatem postawiony przed wyborem pomiędzy normą ustawową a powszechnie obowiązującym wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego – przy czym ustawa nie daje mu żadnej wskazówki, jak ten konflikt rozstrzygnąć. Już samo stworzenie takiego stanu przez ustawodawcę zwykłego stanowi naruszenie zasady zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa.

⁴³ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2021 r. sygn. akt K 6/21, Dz.U. 2021 poz. 2161.

⁴⁴ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 marca 2022 r. sygn. akt K 7/21, Dz.U. 2022 poz. 643.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

Bezpośrednio po wyroku Wielkiej Izby Fedotova i inni v. Rosja z 17 stycznia 2023 r.⁴⁵ Instytut Ordo Iuris opublikował analizę tego orzeczenia⁴⁶, w której stwierdzono, że „stanowisko ETPC jest owocem techniki wykładni Konwencji jako «żywego instrumentu», która zakłada, że rozumienie pojęć w niej zawartych nie jest stałe, ale ewoluuje wraz z poglądami społeczeństwa. Problem w tym, że Trybunał nie ma kompetencji do adaptowania przepisów Konwencji do poglądów społeczeństwa – to jest domena prawodawcy, którym w przypadku traktatu jest gremium państw-stron, mogących dokonać jego rewizji w odpowiedniej procedurze. Prawdą jest, co powiedział Trybunał, że korzystanie z praw zagwarantowanych w EKPC nie może być uzależnione od zgody większości – ale jest tak dlatego, że wcześniej ta większość zgodziła się na ograniczenie swej demokratycznej władzy przez prawa człowieka wymienione w Konwencji. Społeczeństwa nigdy nie zgodziły się jednak na tworzenie nowych praw człowieka przez Trybunał. Nowe prawa człowieka mogą być tworzone, ale za zgodą większości, w odpowiedniej procedurze przewidzianej dla zmiany traktatu. Jeśli nowe prawa człowieka będzie tworzył Trybunał, zniknie mechanizm demokratycznej kontroli nad stanowieniem prawa w kwestiach fundamentalnych takich jak choćby definicja rodziny”.

Jednocześnie, Instytut Ordo Iuris opublikował kolejny dokument pt. „Analiza nt. kształtowania się zwyczajowego rozumienia praw człowieka w świetle orzecznictwa organów Rady Europy, Unii Europejskiej i Organizacji Narodów Zjednoczonych (wybrane problemy)”⁴⁷, w którym wskazał, że TK w ślad za orzeczeniami z 2021 i 2022 r. powinien wydać kolejne wyroki zakresowe. Zdaniem Instytutu, powinno nastąpić „zaskarżenie w trybie wnioskowym do Trybunału Konstytucyjnego art. 8 EKPC i innych przepisów, z których w dyskusyjny sposób wyprowadzane są nowe prawa człowieka. Przykładowo wyprowadzane z prawa do prywatności prawa do aborcji mogłoby zostać uznane za niezgodne z art. 38 Konstytucji, a wyprowadzanie prawa do instytucjonalizacji związków jedнопłciowych – z art. 18 Konstytucji”.

Ustawa z 4 września 2026 r. zupełnie abstrahuje od wskazanych wyżej zagadnień, instytucjonalizując wyłącznie podległość Polski wobec orzeczeń ETPC – także tych będących owocem opisanego wyżej ideologicznego aktywizmu sędziowskiego.

4. Naruszenie trójpodziału władzy poprzez podporządkowanie sądów i trybunałów Ministrowi Spraw Zagranicznych

Krajowa Rada Sądownictwa zaopiniowała projekt negatywnie, wskazując jego sprzeczność z szesnastoma przepisami Konstytucji RP. Projekt „wymusza podległość sędziów orzeczeniom ETPC, stosowanie ich w praktyce orzecniczej, w sytuacji, w której sędziowie podlegają

⁴⁵ Wyrok Wielkiej Izby Fedotova i inni v. Rosja z 17 stycznia 2023 r., nr skargi: 40792/10, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-222750> (dostęp: 13.10.2026).

⁴⁶ Wyrok Wielkiej Izby ETPC może zmusić Polskę do instytucjonalizacji związków jedнопłciowych – analiza Ordo Iuris, 06.02.2023, <https://ordoiuris.pl/informacje-prasowe/wyrok-wielkiej-izby-etpc-moze-zmusic-polske-do-instytucjonalizacji-zwiazkow-jedнопłciowych-analiza-ordo-iuris/> (dostęp: 13.10.2026).

⁴⁷ Ideologiczna interpretacja praw człowieka narzucana przez organy międzynarodowe. Polska może się sprzeciwić, 08.02.2023, <https://ordoiuris.pl/informacje-prasowe/ideologiczna-interpretacja-praw-człowieka-narzucana-przez-organy-miedzynarodowe-polska-moze-sie-sprzeciwic/> (dostęp: 13.10.2026).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

wyłącznie Konstytucji i ustawom” (art. 178 ust. 1), analogicznie wobec sędziów Trybunału Konstytucyjnego (art. 195 ust. 1) oraz członków pełniących funkcję sędziów Trybunału Stanu (art. 199 ust. 3), a nadto „wymusza podległość Prezydenta RP orzeczeniom ETPC, w sytuacji w której realizacji prerogatyw przez Prezydenta np. prawa łaski nie podlega kontroli żadnego organu, w tym także kontroli sądowej” (art. 144 ust. 3). Rada zarzuciła również, że projekt „nadaje orzeczeniom ETPC rangę jednego ze źródeł prawa, w sytuacji, w której katalog źródeł prawa w Konstytucji jest zamknięty” (art. 87 ust. 1) oraz „nakazuje stosować orzeczenia ETPC sprzeczne z powszechnie obowiązującymi i ostatecznymi orzeczeniami Trybunału Konstytucyjnego” (art. 190 ust. 1).

Zarzut najściślej związany z naruszeniem trójpodziału władzy Rada ujęła w punkcie 1 lit. o swojej opinii: przepis o dostępie ministra do akt „jest sprzeczny z art. 173 Konstytucji RP z uwagi na podporządkowanie w tym zakresie sądów i Trybunałów Ministrowi Spraw Zagranicznych”. W uchwalonej ustawie ogólny wyraża art. 6, a przepisy szczegółowe wprowadzają ten sam mechanizm wprost do ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (art. 31) oraz ustawy o Sądzie Najwyższym (art. 32).

Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że projekt „nakłada obowiązek wykonania wyroków ETPC, w równym stopniu i w równym zakresie na wszystkie organy państwa, w tym na ograny władzy sądowniczej. W ten sposób nie uwzględnia odrębności władzy sądowniczej w zakresie powierzonej jej funkcji sądenia”. Zastrzeżenie, że zadania wykonywane są „w zakresie swojej właściwości” (art. 4 ustawy), uznał za niewystarczające, ponieważ „konieczne jest bowiem zabezpieczenie sfery właściwej dla każdej z władz, aby obowiązek wykonania orzeczeń międzynarodowego trybunału nie zmieniał ustrojowych relacji tych władz”. Istotą zarzutu jest objęcie pojęciem „wykonania” orzeczenia także „zmiany praktyki działania organów władzy publicznej”: konsekwencją może być „ustawowe zobowiązanie tych organów do zmiany dotychczasowego sposobu realizowania powierzonej im funkcji sprawowania wymiaru sprawiedliwości”, a ściślej – „zobowiązanie do zmiany kierunku orzekania”. Przepisy te, jak konkluduje Sąd Najwyższy, „stwarzają mechanizm ustawowego ingerowania w praktykę orzeczniczą tych podmiotów” i „stoją przez to w sprzeczności z gwarantowaną konstytucyjnie [...] zasadą niezawisłości sędziowskiej”.

Mechanizm oddziaływania jest przy tym opisany precyzyjnie. Minister może przedstawiać innym organom – a więc także sądom – „uwagi i propozycje w sprawie sposobu wykonania orzeczeń ETPC” oraz „prezentować stanowisko w toczących się postępowaniach krajowych”, a brak uwzględnienia jego uwag „wymaga uzasadnienia”. Daje to ministrowi, jak ujmuje to Sąd Najwyższy, „ustawowe uprawnienie do merytorycznego wpływania na taką działalność”. Organem wiodącym, zobowiązanym do opracowania planu działania wraz ze stanowiskiem co do zasadności zmiany prawa, może zostać sam Sąd Najwyższy – o czym rozstrzyga minister. Oznaczałoby to „zobowiązanie sądów do podejmowania dodatkowych działań orzeczniczych na podstawie rozstrzygnięcia organu władzy wykonawczej”.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

Zbieżność obu stanowisk zasługuje na podkreślenie. Organy o odmiennym składzie i odmiennej legitymacji, pozostające ze sobą w sporze co do wielu kwestii ustrojowych, niezależnie od siebie wskazały, że projektowana regulacja podporządkowuje władzę sądowniczą organowi władzy wykonawczej w sferze zastrzeżonej dla orzekania. Stanowisko Sądu Najwyższego jest tym mocniejsze, że sformułowano je bez odwoływania się do oceny orzecznictwa strasburskiego: zarzut dotyczy konstrukcji ustawy, nie treści wyroków, które miałyby ona wykonywać. Ustawodawca nie uwzględnił żadnej z tych uwag.

5. Brak uwzględnienia kontekstu politycznego – międzynarodowych kontrowersji wokół aktywizmu sędziów ETPC

Jeszcze dwadzieścia jeden lat temu, 18 lutego 2005 r., Sąd Najwyższy, orzekając w składzie siedmiu sędziów, podjął uchwałę o sygnaturze III CZP 53/04⁴⁸, w której zawarł znamienne sformułowanie:

„Przy powoływaniu się na orzeczenia Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości nie można tracić z pola widzenia tej istotnej okoliczności, że zapadały one w bardzo zróżnicowanych stanach faktycznych i tym samym – przy zróżnicowanych przesłankach prawnych konkretnego orzeczenia. Nakazuje to zachowanie ostrożności przy formułowaniu stanowczych i uogólnionych tez co do «stanowiska» Trybunału i dokonywanej przezeń wykładni art. 10 Konwencji”.

Tymczasem przedstawiona ustawa nie zachowuje jakiejkolwiek ostrożności wobec stanowisk ETPC, ignorując obecny kontekst polityczny wokół Trybunału. Obecnie, 21 lat po „ostrożnościowej” uchwale Sądu Najwyższego, wśród państw członkowskich Rady Europy trwa debata dotycząca znaczącego zreformowania (a jeżeli okazałoby się to konieczne – wręcz wypowiedzenia) Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, na podstawie której orzeka ETPC. 22 maja 2025 r. grupa liderów dziewięciu państw członkowskich RE (Austria, Belgia, Czechy, Dania, Estonia, Litwa, Łotwa, Polska, Włochy) podpisała list otwarty⁴⁹ wskazujący na groźny fenomen niekontrolowanej masowej imigracji oraz krytykujący linię orzeczniczą ETPC (skomentowany przez Ordo Iuris 11 lipca 2025 r.⁵⁰).

Sam premier Donald Tusk w wywiadzie dla The Sunday Times z 25 października 2025 r. przyznał, że „jeśli 46 sygnatariuszy konwencji nie może dojść do porozumienia w sprawie jej reformy, całkiem rozsądne jest rozważenie po prostu jej opuszczenia”⁵¹. Owocem nowego

⁴⁸ Uchwała Sądu Najwyższego z 18 lutego 2005 r., III CZP 53/04, Legalis nr 67310.

⁴⁹ *Lettera aperta*, 22.05.2025, https://www.governo.it/sites/governo.it/files/Lettera_aperta_22052025.pdf (dostęp: 13.10.2026).

⁵⁰ Adw. dr Bartosz Lewandowski: *Czy właśnie nadchodzi koniec „praw człowieka” w Europie?*, 11.07.2025, <https://ordoiuris.pl/cywilizacja/adw-dr-bartosz-lewandowski-czy-wlasnie-nadchodzi-koniec-praw-czlowieka-w-europie/> (dostęp: 13.10.2026).

⁵¹ *Donald Tusk: Ukraine is ready to fight on for three more years*, 25.10.2025, <https://www.thetimes.com/world/europe/article/donald-tusk-ukraine-is-ready-to-fight-on-for-three-more-years-0vcnpp22r> (dostęp: 13.10.2026).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

podejścia jest „deklaracja kiszyniowska” podpisana przez 46 państw członkowskich RE 15 maja 2026 r.⁵² w stolicy Mołdawii, zawierająca istotne fragmenty dystansujące się od aktywizmu sędziów ETPC, jak np.: „należy zachować ostrożność przy stosowaniu orzecznictwa Trybunału, w tym przez sądy krajowe, dotyczącego sytuacji w państwie-stronie przy ocenie, czy wydalenie lub ekstradycja osoby do państwa niebędącego stroną naruszałaby zobowiązania państwa wynikające z art. 3 Konwencji”.

28 maja 2026 r. własną analizę deklaracji opublikował Instytut Ordo Iuris, wskazując, że „deklaracja nie ma charakteru wiążącego aktu prawnego, lecz stanowi instrument tzw. miękkiego prawa (*soft law*), który może jednak istotnie oddziaływać na kierunki interpretacji i stosowania postanowień EKPC oraz orzecznictwa ETPC, wpływając w praktyce na sposób rozumienia standardów Konwencji przez państwa członkowskie i organy systemu Rady Europy”⁵³.

6. Podsumowanie

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Karol Nawrocki już w swoim przemówieniu 11 listopada 2025 r. wskazywał, że „część polskich polityków gotowa jest do tego, aby po kawałku oddawać polską wolność, niepodległość i suwerenność obcym instytucjom, trybunałom”⁵⁴. Kilka miesięcy później, 6 maja 2026 r., Szef Kancelarii Prezydenta Zbigniew Bogucki w odniesieniu do jednego z orzeczeń ETPC przypomniał, że „na terenie Rzeczypospolitej najwyższym prawem jest konstytucja Rzeczypospolitej, której strażnikiem jest prezydent, zgodnie z artykułem 126”⁵⁵.

Tymczasem w międzyczasie ta sama większość sejmowa, tworząca rząd Donalda Tuska, wybrała na Rzecznika Praw Obywatelskich Sylwię Gregorczyk-Abram, która 14 lipca 2026 r., podczas publicznego przesłuchania z udziałem przedstawiciela Ordo Iuris⁵⁶, zapytana wprost o orzeczenia ETPC (dotyczące aborcji i związków jedнопłciowych), zadeklarowała jasno, że są one dla niej ważniejsze niż Konstytucja RP czy orzeczenia polskich sądów i trybunałów: „oczywiście to nas obowiązuje, i organy władzy publicznej powinny się dostosować. [...] Moje zdanie na temat Trybunału Konstytucyjnego jest znane. Też nie może być tak, że jest on pewnego rodzaju wytrychem do eliminowania niewygodnych orzeczeń trybunałów europejskich”. RPO

⁵² Council of Europe foreign ministers adopt political declaration on the ECHR and migration, 15.05.2026, <https://www.coe.int/en/web/portal/-/council-of-europe-foreign-ministers-adopt-political-declaration-on-the-echr-and-migration> (dostęp: 13.10.2026).

⁵³ Deklaracja Kiszyniowska Rady Europy: pierwszeństwo władz krajowych w polityce migracyjnej, 28.05.2026, <https://ordoiuris.pl/analiza/deklaracja-kiszyniowska-rady-europy-pierwszenstwo-wladz-krajowych-w-polityce-migracyjnej/> (dostęp: 13.10.2026).

⁵⁴ Prezydent RP: Nasza niepodległość to umiejętność wykorzystywania szans, które stawia przed nami współczesność, 11.11.2025, <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wypowiedzi-prezydenta-rp/wystapienia/prezydent-rp-wystapienie,110099> (dostęp: 13.10.2026).

⁵⁵ Decyzja ETPC w sprawie sędziów TK. Komentarz Boguckiego, 06.05.2026, <https://tvn24.pl/polska/decyzja-etpc-w-sprawie-sedziow-tk-komentarz-boguckiego-st9034287> (dostęp: 13.10.2026).

⁵⁶ Aborcja i transkrypcja homozwiązków – kandydatka na Rzecznika Praw Obywatelskich zamiast Konstytucji wybiera wyroki europejskich trybunałów, 16.07.2026, <https://ordoiuris.pl/informacje-prasowe/aborcja-i-transkrypcja-homozwiazkow-kandydatka-na-rzecznika-praw-obywatelskich-zamiast-konstytucji-wybiera-wyroki-europejskich-trybunalow/> (dostęp: 13.10.2026).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

podkreśliła swoją lojalność wobec orzecznictwa ETPC poprzez przyjęcie w ciągu pierwszych trzech tygodni swojego urzędowania ambasadora Niemiec Miguela Bergera – w oficjalnym podsumowaniu spotkania wskazano, że „omówiono również zagadnienia związane z wykonywaniem orzeczeń sądów europejskich oraz ich wpływem na sytuację prawną obywateli polskich i cudzoziemców”⁵⁷. Fakt ten, w połączeniu z ustawą uchwaloną 4 września, wydaje się tworzyć czytelny schemat podporządkowania Państwa Polskiego orzeczeniom ETPC – wbrew Konstytucji RP.

Podsumowując – ustawa z 4 września 2026 r. nakłada na wszystkie podmioty publiczne w Rzeczypospolitej bezwarunkowy obowiązek wykonania każdego orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, nie przewidując ani jednego mechanizmu pozwalającego zbadać zgodność takiego orzeczenia z Konstytucją RP. Czyni to w sytuacji, w której Trybunał Konstytucyjny dwukrotnie – wyrokami K 6/21 oraz K 7/21, oba zapadłe jednogłośnie i mające moc powszechnie obowiązującą – stwierdził zakresową niezgodność z Konstytucją RP przepisu Konwencji stanowiącego podstawę tych orzeczeń. Czyni to nadto wobec organów, które zgodnie z Konstytucją RP podlegają wyłącznie Konstytucji i ustawom, a w wypadku Prezydenta Rzeczypospolitej – wkracza w sferę prerogatyw niepodlegających kontroli żadnego organu. Zastrzeżenia te zgłosiły w toku prac legislacyjnych zarówno Krajowa Rada Sądownictwa, jak i Sąd Najwyższy; żadne z nich nie zostało uwzględnione.

Podzielając zarówno wyrażone w 2025 r. przeświadczenie Prezydenta RP, jak i opinię Szefa Kancelarii Prezydenta RP z 2026 r., Instytut Ordo Iuris wzywa Prezydenta RP do zawetowania omawianej ustawy w trybie art. 122 ust. 5 Konstytucji RP lub odesłania jej do Trybunału Konstytucyjnego w trybie art. 122 ust. 3 Konstytucji RP.

⁵⁷ Ambasador Niemiec w Polsce z wizytą w Biurze RPO, 13.08.2026, <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-spotkanie-ambasador-niemiec-miguel-berger> (dostęp: 13.10.2026).